بەناوی خودای بەخشندەو میهرەبان

بەناوی گەلەوە

پەرلەمانی کوردستان ـ عێراق

پشت بە حوکمی برِگەی (1)لە ماددەی (56)ی یاسای ژمارە (1)ی ساڵی 1992ی هەموارکراو و، لەسەر داوای ئەنجومەنی وەزیران، پەرلەمانی کوردستان ـ عێراق لە دانیشتی ئاسایی ژمارە (11)ی رۆژی 2011/11/1 برِیاری دەرچوواندنی ئەم یاسایەی دا:

یاسای ژمارە (21)ی ساڵی 2011

یاسای یەکەمین هەموارکردنی یاسای هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگا و قەزاو ناحیەکان لە هەرێمی کوردستان ـ عێراق ژمارە(4)ی ساڵی 2009

ماددەی یەکەم:

ئەم برِگانە(شەشەم، حەوتەم، هەشتەم و نۆیەم) دەخرێنە سەر (ماددەی یەکەم) لە یاسایەکە و بەم جۆرەی دادێت:

شەشەم: لیستی نیمچە کراوە: لیستێکە ناوی کاندیدەکانی هەڵبژاردنی تێدایە، دەنگدەر بۆی هەیە دەنگ بە لیستەکە و یەکێك لە کاندیدەکان یان تەنها بە لیستەکە بدات.

حەوتەم: لیستی تاك: ئەو لیستەیە کە بەگوێرەی ئەو تاکێك خۆی بۆ هەڵبژاردن کاندید دەکات بە مەرجێك لە لای دەستە تۆمار کرا بێت.

هەشتەم: تۆماری بەرایی دەنگدەران: ئەو تۆمارەیە کە ناو و داتای دەنگدەرانی تێدایە، لە لایەن دەستەوە ئامادە دەکرێت و بڵاو دەکرێتەوە بۆ بینیی و پێشکەش کردنی تانە لە بارەیەوە.

نۆیەم: تۆماری کۆتایی دەنگدەران: تۆمارێکە بۆ ناو و داتای دەنگدەران قابیلی تانە لێدان نییە کە لە پاش کۆتایی هاتنی ماوەی پەلپ گرتن، بڵاو دەکرێتەوە.

ماددەی دووەم:

برِگەی(چوارەم) لە ماددەی سێیەمی یاسایەکە هەموار دەکرێت و بەم جۆرەی دادێ دەخوێندرێتەوە:

چوارەم: تەنها لە تۆماری دەنگدەرانی ئەو پارێزگایەی هەڵبژاردنەکەی تێدا دەکرێت تۆمار کرا بێت و بەگوێرەی حوکمەکانی ئەم یاسایە و ئەو رێنماییانەی لە دەستەوە دەردەچن.

ماددەی سێیەم:

بڕگەی (یەکەم/4) لە ماددەی پێنجەمی یاسایەکە هەموار دەکرێت و بەم جۆرەی دادێ دەخوێندرێتەوە:

4ـ ڕۆڵەی یەکە ئیدارییەکە بێت و لە تۆماری دەنگدەرانی نێو بازنەی هەڵبژاردنیشدا تۆمار کرا بێت.

ماددەی چوارەم:

ماددەی(شەشەم)ی یاسایەکە هەڵدەوەشێتەوە و ئەمەی دادێ جێی دەگرێتەوە:

ماددەی شەشەم: لە هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاو قەزاو ناحیەکاندا سیستەمی نوێنەرایەتیی ڕێژەیی بەگوێرەی لیستی نیمچە کراوە پەیڕەو دەکرێت.

ماددەی پێنجەم:

بڕگەی(یەکەم) لە ماددەی حەوتەمی یاسایەکە هەموار دەکرێت و بەم شێوەیەی خوارەوە دەخوێندرێتەوە:

یەکەم: دەکرێ خۆ کاندید بکرێت بۆ لیستەکانی بەشدار لە هەڵبژاردن بە چەشنێك ژمارەی کاندیدەکان لە دوو هێندەی ژمارەی ئەو کورسیانەی بۆ بازنەی هەڵبژاردن تەرخان کراون، زیاتر نەبن.

ماددەی شەشەم:

ماددەی(هەشتەم) لە یاسایەکە هەڵدەوەشێتەوە و ئەمەی دادێ جێی دەگرێتەوە:

ماددەی هەشتەم:

یەکەم: دەنگە ڕاستەکانی بازنەی هەڵبژاردن کۆ دەکرێنەوە و دابەشی سەر ژمارەی کورسیی تەرخان کراو بۆ ئەو بازنەیە دەکرێن بۆ بەدەست هێنانی دابەشی هەڵبژاردن.

دووەم: ئەو دەنگەڕاستانەی کە لیست لە بازنەی هەڵبژاردندا بەدەستی هێناون کۆدەکرێنەوە و بە سەر دابەشی هەڵبژاردندا دابەش دەکرێن بۆ دیاری کردنی ژمارەی کوردسیی تەرخان کراو بۆ ئەو لیستە.

سێیەم: ریزبەندی کاندیدەکانی لیست لە سەر بنەمای ژمارەی ئەو دەنگانەی هەر کاندیدێك بەدەستی هێناون ڕێك دەخرێتەوە و، ئەو کاندیدەی زۆرترین ژمارە دەنگی بەدەست هێناوە لە پێشەوە دادەندرێت و بەم جۆرە تا کۆتایی لیستەکە، بە مەرجێك لە نێو هەر سێ کاندیدی لیستەکەدا ژنێك / ئافرەتێك دابندرێت، بە چاوپۆشین لە ژمارەی دەنگی

کاندیدانی پیاو بۆ مسۆگەر کردنی بەدی هێنانی نوێنەرایەتی کردنی ئافرەتان بـە ڕێژەیـەك لە30٪ کەمتر نەبێت لـە کورسییەکانی یەك بازنەی هەڵبژاردندا.

ماددەی حەوتەم:

ماددەی(نۆیەم) لـە یاسایەکە هەڵدەوەشێتەوە و ئەمەی دادێ جێی دەگرێتەوە:

ماددەی نۆیەم:

یەکەم: ئەو دەنگانەی لیست بەدەستیان دەهێنێت بەسەر کاندیدانی لیستدا دابەش دەکرێن کە لـە بڕگەکانی (یەکەم و دووەم) لـە ماددەی(هەشتەم)ی سەرەوەی یاسایەکەدا هاتووە.

دووەم: مەرجە بۆ گەیشتنی لیستی تاك بە کورسییەك بەلای کەمەوە بگاتە دابەشی هەڵبژاردن.

سێیەم: کورسیی بەتاڵ لـە کاتی هەبوونیدا بە سەر لیستەکانی بەشداردا دابەش دەکرێن بە پـەیڕەو کردنی ماوەی هەرە بەهێز.

چوارەم: لـە کاتی یەکسان بوونی ژمارەی دەنگی کاندیدانی سەرکەوتوو لـە یەك لیستدا، پـەنا بـۆ تیروپشك دەبردرێت بە مەرجێك کار لـە ڕێژەی نوێنەرایەتیی ژنان / ئافرەتان نەکات.

ماددەی هەشتەم:

ماددەی(دەیەم) لـە یاسایەکە هەڵدەوەشێتەوە و ئەمەی دادێ جێی دەگرێتەوە:

ماددەی دەیەم:

یەکەم: ئەگەر ئەندامی ئەنجومەن لـەبەر هەر هۆیەك کورسییەکەی خۆی لـە دەسـت دا، کاندیـدی دوای ئەو لـە ڕووی ژمارەی ئەو دەنگانەی لـە نێـو لیسـتەکەیدا بەدەسـتی هێنـاون، جێـی دەگرێتەوە.

دووەم: ئەگەر کورسی بەتاڵ تایبەت بوو بە لیستێك کە کاندیدی نەما بوو یان هی لیستێکی تـاك بوو، کورسییەکە بۆ کاندیدێکی دی لـە لیستێکی دیکەدا تـەرخان دەکرێـت، بـە پـەیڕەو کردنی ماوەی هەر بەهێز و بە پێچەوانەشەوە کورسییەکە بە بەتاڵی دەمێنێتەوە.

ماددەی نۆیەم:

هەردوو بڕگەی(یەکەم و سێیەم) لـە ماددەی(سییەم) لـە یاسایەکە هەموار دەکرێت و بەم شـێوەیەی خوارەوە دەخوێندرێتەوە:

یەکەم: ئەو تاك و قەوارانەی لـە ئاکـامی بڕیارەکـانی دەسـتە زەرەمەنـد بـوون، بۆیـان هەیـە لـە ماوەی(سێ) ڕۆژدا لـە ڕۆژی دوای بلاو بوونەوەی بڕیارەکە لـە دوو ڕۆژنامـەی ڕۆژانـەی هەرێمدا، تانەی لێ بدەن.

سێیەم: دەستەیەك لە دادگای تەمییزی هەرێمی كوردستان ـ عیراق كە لە سێ دادوەری ناتەرخان پێك دێت، ئەركی تەماشا كردنی ئەو تانانە دەگرێتە ئەستۆ كە لە لایەن دەستە یان تاك یان قەوارەی زەرەرمەندەوە لە ئاكامی بڕیارەكانی دەستە لە كاتی پرۆسەی هەڵبژاردن، ڕەوانەی دەكرێت و بڕیارەكانیشی لێبڕاوانەن و، دادگای پێداچوونەوەش(تمییز) بۆی هەیە دەستەی دیكەی دادوەری بەگوێرەی خواستی كارەكەی پێك بهێنێت.

ماددەی دەیەم:

هەردوو بڕگەی(یەكەم و سێیەم) لە ماددەی (سی و یەكەم)ی یاسایەكە هەموار دەكرێت و بەم جۆرەی دادێ دەخوێندرێنەوە:

یەكەم: وادەی هەڵبژاردن بە بڕیاری سەرۆكایەتیی ئەنجومەنی وەزیران بە ڕاوێژ لەگەڵ دەستەدا دیاری دەكرێت، لە دەزگا هەمەجۆرەكانی ڕاگەیاندنیشدا بە(90) نەوەد ڕۆژ بەر لە وادەی دیاری كراو بۆ بەڕێوەچوونی، ڕادەگەیەندرێت.

سێیەم: لە حاڵەتی ئەستەم بوونی بەڕێوەچوونی هەڵبژاردنەكاندا، ئەنجومەنەكان لە بەڕێوەبردنی كاروباری خۆیان بەردەوام دەبن تا ماوەیەك كە لە(90) نەوەد ڕۆژ زیاتر نەبێت لە ڕۆژی كۆتایی هاتنی خولەكەوە.

ماددەی یازدەم:

بنەچەی ماددەی(سی و دووەم) لە یاسایەكە دەبێتە بڕگەی(یەكەم)ی و بڕگەیەكی دیكەشی بە ڕیزبەندی(دووەم / 1و2و3) دەخرێتە سەر و بەم جۆرەی دادێ:

دووەم: دەنگدانی تایبەت و ئەمانە دەگرێتەوە:

1ـ سەربازان لە كارمەندانی وەزارەتی پێشمەرگە و ناوخۆ و تێكڕای دەزگاكانی دیكەی ئەمنی و، شێوەی دەنگدانیشیان بەگوێرەی ڕێكاری تایبەت دەبێت كە دەستەی باڵای سەربەخۆی هەڵبژاردنەكان دایدەنێت و تێیدا پشت بەو لیستە فەرمییانە دەبەستێت كە ناوو شوێنیان تێدایە و لایەنانی سەرەوەش پەیوەست دەبن بە پێشكەش كردنی لە ماوەیەكدا كە كەمتر نەبێت لە(60) شەست ڕۆژ بەر لە وادەی بەڕێوەچوونی هەڵبژاردن و بەگوێرەی ئەوەش ناویان لە تۆماری دەنگدەراندا دەسڕدرێتەوە و ڕۆژی دەنگدانی گشتییش مافی دەنگدانیان نابێت.

2ـ بەندی و گیراو و دەستبەسەران و بۆ دەنگدانیان پشت بە ڕێكارێك دەبەسترێت كە دەستەی باڵای سەربەخۆی هەڵبژاردن دای دەنێت و بەگوێرەی ئەو لیستانەی كە

وەزارەتی کاروکاروباری کۆمەڵایەتی و ناوخۆ لە ماوەیەکدا پێشکەشی دەکەن کە لە (30) سی رۆژ کەمتر نەبێت لە رۆژی دەنگدانەوە.

3ـ ئەو نەخۆشانەی لە نەخۆشخانە و تیمارخانەکانی دیکەدا خەوتوون و بەگوێرەی ئەو لیستانە دەبێت کە ئەم لایەنانە پێش دەست کردن بە دەنگدان پێشکەشی دەکەن و بەپێی ئەو رێکارانەش کە دەستەی باڵای سەربەخۆی هەڵبژاردنەکان دای دەنێت.

ماددەی دوازدەم:

لەکاتی پرۆسەی هەڵبژاردندا هێزەکانی ئاسایشی ناوخۆ لە وەزارەتی ناوخۆدا ئەرکی پاراستنی بنکەکانی دەنگدان دەگرنە ئەستۆ.

ماددەی سێزدەم:

کار بە هیچ دەقێکی یاسایی یان بڕیارێك ناکرێت کە لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایەدا ناکۆك بێت.

ماددەی چواردەم:

دەبێ ئەنجومەنی وەزیران و لایەنانی پەیوەندیدار حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن.

ماددەی پازدەم:

ئەم یاسایە لە رۆژی بڵاو کردنەوەی لە رۆژنامەی فەرمیی(وەقایعی کوردستان)دا جێبەجێ دەکرێت.

محمد قادر عبدالله

(د. کەمال کەرکووکی)

سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان ـ عێراق

هۆیەکانی دەرچوونی

لە پێناو چەسپاندن و جێگیر کردنی هەڵبژاردنی ئازاد و دیموکراتانە لە هەرێمی کوردستان ـ عیراقدا و، لە پێناو دەستاو دەست کردنی ئاشتیانەی دەسەڵات و ڕێ خۆش کردن بۆ هاووڵاتی کە لە ژیانی ئازادانە بەهرەمەند بێت لە ڕێی هەڵبژاردنی ئازاد و دادپەروەرانەوەو، بە مەبەستی بەرزکردنەوەی ئاستی ویستراو بەگوێرەی پێوەری پەیڕەو کراو و خواستەکانی میللەتەوە، ئەم یاسایە دەرچوویێندرا.

تێبینی: ئەم یاسایە بەبریاری ژمارە (35) ی سالی 2011 لەلایەن سەرۆکی هەرێمی کوردستانەوە دەرچوێنرا